

ROHELISTE ÜLDKOGU

Mõtlemissainet pakkus juba Lõuna-Eesti roheline bussisõit Saaremaale (Leisi). Nimelt jagati seal laiali revisjonitoimkonna kaks akti 12. juunist. Esimeses kajastus EER-i 2006.a. tegevuse revideerimine, teises 2007.a. I kvartali tegevus.

Olulisemad likvideerimata puudused EER-is:

1. Puudub kinnitatud raamatupidamise sise-eeskiri.
2. Kulude arvutamisel ei ole arvesse võetud Tartu büroo renti ega kommunaalkulusid.
3. Pole selget ülevaadet laekunud liikmemaksudest ja annetustest.

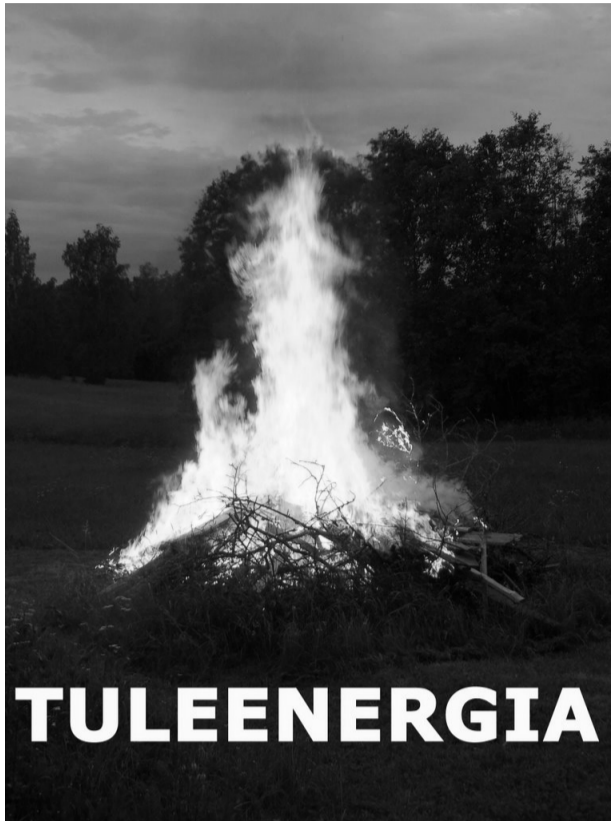
Olulisemad puudused põhikirja ja erakonnaseaduse järgimises ning otsuste täitmisel:

1. Erakonna liikmeil pole infot ei 2006 ega ka 2007.a. eelarve kohta.
2. Erakonna põhikirjas viidatud sisekorraeskirjad puuduvad.
3. Vastavalt põhikirjale peab Juhatus vähemalt kord kvartalis esitama oma detailse tegevusaruande erakonna liikmete listi ja interneti. Siiani pole seda kordagi tehtud.
4. Harju Maakohtu registriosakonnas on EER kohta avatud registrikaardile märgitud, et Juhatus liige esindab erakonda üksinda (!?). Põhikirjas öeldakse, et *Erakonna nimel võivad õigustoiminguid teostada vähemalt kaks Juhatus liiget koos.*

Ettepanekud organisatsiooni töökorralduse kohta:

1. On esinenud rida juhtumeid, mil inimesed ei ole saanud piisavalt kiiresti teada neid või nende huve puudutavatest otsustest. (Nt. ei teavitanud ei Juhatus ega koordinaatorid kõiki valimisnimekirjast väljajäetuid sellekohasest otsusest)
2. Riigikogu kandidaatide reastamishäätel lisati kandidaatide nimekirjale Juhatus soovitusel. See rikkus demokraatlike valimiste üht põhitingimust: valimistel peab valitsema aus konkurents, kõigil kandidaatidel peavad olema võrdsed tingimused. Teine valimiste mõjutamise juhtum, mil kuritarvitati positsiooni, situatsiooni ja siseinfot, oli 2006.a. sügisel üldkogul, kus Marek Strandberg esitas oma soovitusloendi Juhatus kandidaatidest ning see kuvati hääletamise ajaks (!) saali seinale.

Revisjonitoimkond tegi järelduse, et EER 2006.a. raamatupidamise aastaaruanne ei kajasta õigesti ja õiglaselt raamatupidamiskohustuslase vara, kohustusi, omakapitali ja tulemit. Revisjonitoimkond soovitas üldkogule jätta majandusaasta aruanne sellisel kujul kinnitamata. Etteruttavalt olgu öeldud, et see siiski kinnitati – klausliga, et uus revisjonitoimkond nõuab EER juhtkonnalt puuduste kiiret likvideerimist ja

jälgib selle kulgu.

Üldkogu registreerimislaust saadud paberitest pälvis enam tähelepanu klantspaberile trükitud Tallinna roheline pöördumine:

Hea erakonnakaaslane!

Meie, allakirjutanud

Marek Strandberg, Valdur Lahtvee, Maret Merisaar, Aleksei Lotman, Mart Jüssi, Maire Forsel, Katrin Idla, Marina Jannsen, Ain Kabal, Agu Kivimägi, Gilleke Kopamees, Urmas Makrjakov, Anti Poolamets, Mikk Sarv, Paul Tammert, Jaan Tepp, pakume siinkohal välja ennast kandidaatidena uude erakonna juhatusse.

Pakume Teile hääletamiseks meeskonda, mille liikmetena deklareerime, et oleme valmis järgmise aasta vältel tegutsema koostöös, ühtse erakonna arenemise huvides. Meie ettepanek lähtub lihtsast soovist, tahame et meie erakond saaks koostöövõimelise ja energilise juhatuse, milline oleks suuteline üles ehitama nii erakonna piirkondlikud struktuurid kui olema valmis ka järgnevateks erakonna poliitilisteks sammudeks. Oleme veendunud, et uuel juhatusel on oluliseks eesmärgiks just erakonna piirkondlike struktuuride loomine, samuti valmistumine eelolevateks valimisteks. Erakonda ootavad ees kolmed valimised: Euroopa parlamendi, kohalike omavalitsuste ja järgmise Riigikogu valimised. Nendeks tuleb hakata valmistuma juba nüüd, sest tänane kogemus Riigikogus on näidanud: selleks, et sisuliselt muuta ühiskonnaelu on oluline osaleda poliitilises tegevuses kõikidel tasemetel.

Erakond ei koosne loomulikult ainult valimistest ja valmisteks valmistumisest. Esitame juhatuse meeskonna selge sooviga, et erakonna juhatuse toimiks tervikliku erakonna huvides ja koostöös. Leiame, et hea juhatuse omadused on alljärgnevad:

Koostöö ehk meeskonnatöö võime

Õpetamis- ja õppimisvõime

Poliitikategemise võime

Juhtimise, korraldamise ja koordineerimise võime

Vastastikune usaldus

JAANIPÄEVANE JUTT

Kõigepealt peame muidugi vallavalitsuse ja eelkõige vallavanema ees vabandust paluma. Andsime ju oma eelmises numbris lubaduse, et enne sügist oma lehte välja ei anna, neid suvel ei tülitata. Nüüd aga kukkus nii välja, et *rahva tungivale soovile vastu tulles* (nagu vanasti partei ja valitsuse teadaannetes öeldi!), otsustasime sõnamurdlikult ka Jaanikuu lehe välja anda.

Ja ongi ilus **roheline** suvi käes ning *Jaanipäev jälle üle elatud* nagu üks vanamees teravmeelselt ütles. Lootsime, et ehk ennejaanises valla lehes avaldatakse siis lõpuks ära ka vallavalitsuse ja Mati Kose vabandus Raiesmaa talurahva ees, aga võta näpust (vt. arupärimist „RH“ nr. 4). Selle vaikimise tulemusena meie huvi vallavalitsuse mitmesuguste tegevuste vastu järjest suureneb. Näiteks tahaks teada, millal võetakse munitsipaalomandisse kalmistuümbruse metsad? Nimelt selgus männikute koristustalgute ettevalmistuse käigus, et neil polegi sisulist peremeest! Ning kes on peremees Papisilla „komposteerimisväljaku“ üle!? (Vt. pilti meie lehe eelmisest numbrist.) Kelle loaga seal tegutsemise toimub?

Samuti soovime, et Urmas Aava lõpetaks kiiremas kohas kohatud naljad Raiesmaa taluga. Kuritarvitades oma võimu, käsutas ta 12. juunil valla ehitusnõunikut kirjutama Väärteoprotokoll nr. 1. Selle sisuks – *omavoliline ehitis Häädemeeste vallas Rannametsa külas, Raiesma kinnistul*. Tegemist on **ajutise loomade varjualusega**, millele muide paar tundi varem vallavalitsuse istung oli andnud oma kirjaliku otsusega nõusoleku!

Roheliste ees seisab äsjasel üldkogul vastu võetud otsuse kohaselt tänuväärne ülesanne – hakata tegelema kohalike probleemidega. Loodame meiegi seda jõudumööda täita.

EER Häädemeeste rakk

Erakonna siseelu korraldamisel peame oluliseks erakonna traditsioonide väljaarendamist. Algatame iga-aastase erakonna sünnipäeva traditsiooni ning korraldame sellega seoses mõnele ühiskonna olulisele temale keskendunud konverentsi. Korraldame erakonna sümboolikaga esemete (särgid, märgid, laualipud, mütsid jms) loomise ja müügi kõigile soovijatele. Parandame erakonna suhtluskeskkonda internetis ning jätkame erakonna ajalehe „Grüüne“ toimetamist internetiväljaandena ja mõne paberväljaandena aastast. Toetame erakonna noorteorganisatsiooni tegevust ning aitame ellu kutsuda erakonna naistekogu.

Erakonna poliitiliste põhimõtete väljatöötamiseks ning programmi täiendamiseks alustame korrapäraste „Avatud ruumi“ arutuskoolitusseminaride korraldamisega Eestimaa eri paikades. Usume, et see meetod on parim sisuliste arutelude käivitamiseks erakonna liikmete vahel. Arendame otsedemokraatlikku

Järg lk 2

otsustusmehhanismi eesmärgiga muuta meie poliitiline esindatus Riigikogus erakonna aktiivse liikmeskonna väljundiks.

Juhatuse kandidaadidena deklareerime, et oleme jõudnud arusaamani ülalmainitud koostöö aluspõhimõtetes ja selles koostöövaimus oleme valmis võtma ka vastutuse toimida erakonna huvides ja aidata erakonnal edeneda.

Seejärel võis vaadata (värvipiltidega!) isiklikke pöördumisi. Sellele vastukaaluks leidis ka uue Juhatuse nimekirjast välja jäetud erakonna asutajaliikme, senise Juhatuse ja valimistoimikonna liikme (TTÜ professori!) **Tanel Tammeti** pöördumine:

Hea erakonnakaaslane!

Riigikogu valimiste käigus toimis meie erakond operatiivse keske juhtimisega küllaltki hästi. Järgmine suur erakonna ees seisev samm on kohalikud valimised. Selleks on meil vaja luua tugevad kohalikud organisatsioonid ning anada igale erakonnaliikmele reaalse sõnaõiguse sisuliste asjade jooksva otsustamise. Riigikogu valimiste käigus on meie erakond praegu muutunud ülemäära tsentraliseerituks.

Kutsun Sind üles toetama ettepanekuid, mis toovad otsustamise erakonnaliikmetele lähemale ja seisma vastu ettepanekutele, mis tsentraliseeritust süvendavad ja erakonnaliikmete sõnaõigust vähendavad.

- *Toeta erakonna volikogu loomist, mis annaks sõnaõiguse kohalikele organisatsioonidele.*
- *Toeta eraldi hääletamis- ja delegerimisvõimaluse sisseviimist erakonna seisukoha demokraatlikuks kujundamiseks Riigikogu lõpphääletustel.*
- *Ära toeta liikmete õigusi piiravaid ja tsentraliseerimist tugevdavaid ettepanekuid.*
- *Toeta valimistel isikuid, keda sa tead ja usaldad. Mistahes nimekirjad süvendavad erakonnas kildkondlikku lõhenemist.*

Üldkogu avamisel selgus, et kohale oli tulnud 114 rohelist, kuid koos delegeritud hääletega võis arvestada 247 häälega. Samuti sai selgeks karm tõsiasi, et kuna lõviosa delegeritud hääletest olid sattunud nn. uue Juhatuse liikmete kätte, oli otsustamiste ja valimiste lõpptulemused ette teada.

Aruannet alustas **aukohus**, kes teatas, et detsembrist alates (!?) menetlevad nad nelja juhtumit. Tasakaalustatud otsuse saavutamiseks soovivad nad nendega edasi tegeleda...

Arvamuskogu tegi järgmised ettepanekud:

1. ODOM-i (otsedemokraatliku otsustusmehhanismi) e-hääletuse protsessi lihtsustamine.
2. Infobülletääni sisseviimine.
3. Korralike seletuskirjade olemasolu vajalikkus otsuseprojektide kohta.
4. Peab olema arvamuskogu kodukord.

Juhatuse aruandega esines **Marek Strandberg**, kes ütles muuhulgas järgmisi olulisi mõtteid.

1. EER-i ülesandeks on õpetada, selgitada, propageerida oma programmilisi põhimõtteid.
2. Inimühiskond on looduskeskkonna osa ja mitte midagi enamat. Me peame selle ümbritseva keskkonnaga arvestama. **See on lähituleviku põhieesmärk.** (!)
3. Põhirõhk EER lähitegevuses tuleb asetada kohalike organisatsioonide

loomisse valdades, alevites, linnades. Ilma nendeta pole eriti mõtet minna 2009.a. kohalikele valimistele.

4. Kohalikes volikogudes tuleb EER-il propageerida kohalike tähtsate otsuste tegemisel nõuet rahvahääletuse sisseviimiseks.(!)

Kahjuks jäi ära (kunstlikult tekitatud ajapuuduse tõttu!) paljude poolt oodatud poliitiline diskussioon. Kuidas lõppesid valimised, peaks teile juba vabariikliku pressu kaudu teada olema. Üldkogu lõpul kutsus Juhatusse kandideerinud Aino Värbu (Pärnumaalt) kõiki rohelisi 31.augustil ja 1.septembril Jõulumäele – EER-i suvepäevadele...

IKKA INTERVJUUST

Lausa hädavajalik on teha mõned märkused meie eelmises lehes avaldatud intervjuu juurde. Et nendest aru saada, tuleb selgitada intervjuueeritava Moonika Ani (kuni 6. juunini) kehtinud amet – **projektijuht**. Kindlasti ei tea enamuse vallarahvast midagi projektist, mida ta juhtis. Alljärgnevalt avalikustame siis selle ajalehepaberil, kuna Häädemeeste vallavalitsuse e-posti koduleheküljelt vaevalt seda keegi eriti on lugenud.

„Eesti riikliku arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks – ühtne programmdokument aastaks 2004-2006” meetme 4.2 „Keskkonnavalitsuse infrastruktuuri arendamine” projekt

LUITEMAA LK TAASTUSTÖÖD JA KAITSEKORRALDUSKAVA RAKENDAMISE I ETAPP

Projekti taotleja: Häädemeeste Vallavalitsus
Projekti osalevad: Häädemeeste vald; Eesti Vabariigi Keskkonnaministeerium

Projekti partner: Eesti Vabariigi Keskkonnaministeerium (finantseerib loodushoiutööde teostamist)

Projekti kestvus: 25.07.2005 – 25.07.2007
Projekti piirkond: Luitemaa looduskaitseala (11 500 ha Häädemeeste ja Tahkuranna vallas)
Projektijuht: Moonika Ani

Projekti eesmärk: Projekti esimeseks eesmärgiks on 09.01.2005 tormi kahjustuste likvideerimine ning hävinud looduskaitseala infrastruktuuri taastamine Luitemaa looduskaitsealal.

Teiseks eesmärgiks on jätkata ja edasi arendada Life-Häädemeeste projekti käigus alustatud looduskaitse tegevusi, täitmaks Luitemaa LKA kaitsekorralduskava. Suurimat tähelepanu pööratakse ca 1 000 ha rannaniitude ja teiste prioriteetsete rannikuelupaikade kaitse korraldamisele. Tegeletakse roostike hävitamise ning rannikulõugaste puhastamisega. Kaitseala uuenenud nime (endine Rannametsa-Soometsa

LKA) ja kaitsekorra (uus kaitse-eeskiri) teadvustamiseks jätkatakse kaitseala välis- ja võõndipiiride ning ajutise liikumispüüanguga alade tähistamist. Kaitseala väärtuste ja kaitsekorra tutvustamiseks püstitatakse infotahvleid.

Projektis soovitakse jätkata laia üldsuse looduskaitsest informeerimise ja vastavatesse tegevustesse kaasamise praktikat (nt hoogtööpäevad). Koostöös partneritega on kavas välja arendada, ekspositsiooniga sisustada ning tööle rakendada Life projekti käigus ehitatud rannaniitude hooldust ja kaitset tutvustav infomaja.

Projekti tegevused:
Tormis hävinud karjaaedade taastamine;
Tormis hävinud juurdepääsuteede taastamine;
Tormikaitsevali taastamine;
Tormiheite koristamine/puhastamine;
Rannaniidu taastamine, hooldamine;
4 kariloomade laadimisplatside rajamine;
Hooldustehnika ja looduskaitse tegevusteks vajaliku tehnika (traktor, jätmaade niiduk, minipallija, ATV tüüpi minitraktor, 3 võsasaagi, 3 mootorsaagi) ja kariloomade soetamine (30 lammast, 10 veist)
Rannaniidu ja -lõugaste taastamine;
Rannaniidu külastuspaikade täiendamine;
Pikla tehismärgala ehitusprojekti koostamine;
Niidu hoolduskavade koostamine;
Infostendide koostamine, paigaldus;
kaitseala piiri tähistamine;
Raba veetaseme ja ökosüsteemi taastamise seire;
Luidete elupaikade hooldamine.

Projekti eelarve on 5 307 735 krooni, sellest Häädemeeste valla osa on 600 000 krooni, Eesti Vabariigi Keskkonnaministeeriumi osa 800 000 krooni.

73,6234006 % (3 907 735 krooni) kuludest katab Euroopa Liit, mida esindab selle projekti puhul SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Häädemeeste valla poolt on projekti koordineerijaks vallavalitsus. Projekti büroo asub aadressil Pärnu mnt. 13, Häädemeeste.

Pärast seda vahelugemist vaatlemegi mõningaid Moonika Ani intervjuuvastuseid. Moonika Ani vastus on kursiivkirjas ja minu kommentaar tavalises kirjas.

1. küsimus: Nimetati ära küll SA Luitemaa nõukogu liikmed, kuid märkamatuult “unustati” mainimata selle esimees... Kes kolmest on küll see väärkas isik?

2. küsimus:
a) SA arengukava on koostamisel.
Kuidas on ometi võimalik, et SA Luitemaa on üle aasta tegutsenud ilma igasuguse arengukavata!? Miks SA nõukogu pole seda senini nõudnud?
b) SA eesmärgid on kinnitatud põhikirjas.

Jah, seal on kinnitatud üldeesmärgid, kuid igal aastal on SA tegutsemisel ju kindlad **konkreetsed eesmärgid!** Seega, küsimusele SA 2006 ja 2007.a. tegevuse eesmärkidest ja tegevuskavadest **ei ole vastatud.**

c) SA-l puudub eelarve, sest SA esitatud projekti pole rahastatud ning SA pole KOVlt (st. kohalikul omavalitsuselt – toim. märkus) toetust taotlenud.

Kas sellest tuleb siis nii aru saada, et SA on 2006 ja 2007. aastal tegutsenud täiesti tasuta!?

d) Aastaaruanne esitatakse hiljemalt 30. juunil 2007.

Kas see kuulub avalikustamisele – kus ja millal!?

4. küsimus: SA Luitemaa varad on hetkel sülearvuti (üks tk) ning murutraktor (üks tk), lisaks sellele ka volitus korraldada Eesti riikliku arengukava EL struktuurifondide kasutuselevõtuks ühtse programmdokumendi 2004 – 2006 meetme 4.2 keskkonnaalase infrastruktuuri arendamise raames läbiviidava projekti “Luitemaa LK taastustööd ja kaitsekorralduskava rakendamise I etapp” (vt. seda artikli alguses! – toim. märkus) raames soetatavate loomade hooldamist, hoolduslepingute sõlmimist ning järelvalve teostamist.

Eespool avalikustatud projektist võib välja lugeda aga üliolulist infot, mis puudutab just varade küsimust. Tsiteerime sealt: “Hooldustehnika ja looduskaitse tegevusteks vajaliku tehnika (traktor, jätmaade niiduk, minipallija, ATV tüüpi minitraktor, 3 võsasaagi, 3 mootorsaagi) ja kariloomade soetamine (30 lammast, 10 veist).”

Vastuses nimetati ainult sülearvutit ja murutraktorit. Kas murutraktori all tuleb mõista projekti nimistus toodud traktorit? **Kus ja kelle käes need aga asuvad ja kus on ülejäänud tehnika ja kariloomad?** Miks neid ei ole SA arvele võetud!? Millal seda tehakse? Kas kõik on ikka veel alles ja töökorras? Kes selle eest vastutab!?

5. küsimus: Sihtasutuse audiitor on Lembar Kivastik.

Kas ta valiti konkursi teel? Milline on tema kvalifikatsioon? Mis on tema töötasu?

10. küsimus: Praeguse ajahetkeni ei ole SA eelnimetatud tegevustega seotud.

Milligipärast “unustati” mainimata eelpooltoodud projektis kirjas olev punkt – Tormis hävinud juurdepääsuteede taastamine. **Kelle** teed taastati ja kui suures ulatuses? Mille alusel tehti valik teede taastamiseks? **Kes tegi vastava valiku** ja saab seda avalikustada?

Nagu eelnenud ülevaatest selgub, jäi meie lehe lugejatel intervjuust palju huvitavat infot hoopiski saamata. Seetõttu palume prl. Anil (või SA Luitemaa nõukogu senitundmatul esimehel!?) siinesitatud küsimuste üle järele mõelda ja kirjutada meie lehele vastus hiljemalt 15. septembriks k. a. Asjaosalistele veel meeldetuletuseks, et Häädemeeste rohelised ei olegi ehk nii lihtsameelsed, kellele suud-silmad saab sõnavahuga kergesti kinni kleepida...

TAGASI KOJU?

Sellise küsimusega tegeles 17. mail TÜ raamatukogu konverentsisaali **corp! Rotalia** korraldusel kogunenud võrdlemisi suur seltskond asjahuvilisi. Kuna ka meie rannarahval on tänaseni veel välismaal sõpru ja sugulasi, siis peaks järgnev ülevaade parasjagu huvi pakkuma.

Avaettekande pidas **corp! Rotalia** vilistlane **Rein Grabbi**, kes rõhutas, et praegune ajahetk on sõja ajal siit põgenenud eestlaste jaoks otsustav. Küsimus pole nende tagasipöördumises, vaid seal elavate lastelaste (3. põlvkonna!) identiteedis. Kui see (rootsistuv, kanadastuv jne.) põlvkond kodumaale tagasi ei pöördu, siis on nad eestlusele kadunud. Ilusa elu ahvatlustega Lääne ühiskond lihtsalt neelab nad endasse. Veel märkis ta ära siinsed takistused tagasipöördumiseks. Olgu mõned neist siin ka nimetatud:

1. Tervisekaitsega seonduvad probleemid.
2. Eestis elav võõras seltskond (venelaste suur osakaal).
3. Mugavuste vahe (kõige olulisem!)

SA Eesti Migratsioonifondi esindaja **Martin Eber** kandis ette, et fond on toetanud üle 25 000 mitteeestlase siit lahkumist ja ka eestlaste tagasitulekut. Neist on enamus tulnud Venemaalt, Ukrainast, Gruusiast (Abhaasiast). Toetussumma oli 2006.a. 20 000 krooni inimese kohta, seega mitte eriti suur. Nende ees seisvad tähtsamad ülesanded:

1. Viia läbi uuring välismaal elavate eestlaste seas.
2. Uurida juba tagasipöördunud eestlasi.

TÜ majandusteadur **Ott-Siim Toomet**, kes on hulga aastaid elanud ja õppinud Läänes, rääkis kõigepealt sealsetest ahvatlustest:

1. RAHA. Juba algajagi teadustöötaja palk on kuni 10 (kümme!) korda suurem.
2. TÖÖTINGIMUSED. Eriti on parem suhtlemiskeskond, kuna nn. “oma poiste klubisid” esineb hoopis vähem.

Eesti negatiivsed momendid **inimtegui** osas noorteadlase jaoks:

- a) enamikel erialadel puudub kompetents
- b) meedias vähe välisinfot
- c) väike huvi väljaspool toimuva vastu
- d) vähene kogemus väljaspool toimuvast ja Eesti positiivsed momendid inimtegui osas:

- a) Siin võid olla “suur kala väikses tiigis.”
- b) Paremad võimalused organisatsioon oma käe järgi ümber kujundada. (See väide on küll küllaltki kahtlane – T.M.)
- c) Töö konti ei murra!

Positiivsed momendid Eestis **inimsuhetes**:

- a. Omas kultuuritaustas on lihtsam suhelda.
- b. Lihtsam infole juurde saada.
- c. Kaasatakse rohkem erinevatesse ettevõtmistesse.

Positiivsed momendid Eestis **perekonna osas**:

- a) Perel on tuntavalt lihtsam.
- b) Tasub investeerida kodusse.
- c) Vanavanemate olemasolu.
- d) Emotsionaalne side looduse ja maaga.

Positiivsed momendid Eestis **töötajimuste osas**:

- a) Tippspetsi tagasitoomiseks on vaja anda talle instituut koos asjalike töötajatega. (See juba TÜ-s näiteks ka toimib – T.M.)
- b) Head karjäärivõimalused.
- c) Rahvusvahelised suhtlemisvõimalused.

TÜ isiksusepsühholoog **Anu Realo** rääkis teguritest, mis mõjutavad Eestisse tagasituli jate tegutsemist. Milline küll on see nende UNISTUS EESTIST!?

Tagasituleku põhipõhjuseks on **koduigatsus**. Samuti on alanud **palgataseme ühtlustumine**. Väga oluline on veel **missioonitunne**. Kriitiliseks ajaperioodiks on välismaal 5 aastat, pärast seda muutub (noore) tagasitulek keerulisemaks. Tähtsal kohal on ka kultuurierinevused, mis õhutavad tagasi pöörduma. Kuid ei maksa unustada, et tagasi tullakse eelkõige sealt, kus on Eestiga **sarnased väärtused**.

Millised **isiksuse omadused** seostusid tagasitulemisega? Tulevad ja kohanevad kergemini need, kes on **avatud uutele ideedele**, kel on kalduvus kogeda enam positiivseid kui negatiivseid emotsioone. Eesti unistused seostuvad tagasipöördujatel **mälestuste** ja **ootustega**, mis sageli on **ebarealistlikud**. Ei mõisteta, et elu kodumaal ei ole jäänud seisma.

Eestlaste tagasirännet aastatel 1989 – 2000 vaatles Migratsioonifondi esindaja **Tiit Tammaru**. Nimetatud ajavahemikul saabus Eestisse 14 398 inimest, sh. eestlasi **vaid 3400**. Neist omakorda Läänest 26% e. 875 inimest (sh. 40% kõrgharidusega, paljud juhid ja tippspetsialistid). Venelasi tuli aga **7475 (!)**. See arv mõjub väga paljutähendavalt – migrantide surve Idast on meile endiselt tugev!

Veel mõned tähelepanekud tema ettekandest:

- 1) Praegu elab iga kümnes eestlane väljaspool Eestit.
- 2) Uusväljarändes on ülekaalus (noored) naised (!).

Konverentsi kõige huvitavama ettekande tegi USA Indiana Ülikooli prof. **Ain Haas**, kes pealkirjastas oma jutu järgmiselt: “Läänest tulnute ootused, üllatused ja soovitusel.” Ta on neid isiklikult küsitlenud ja ankeetide põhjal läbi viinud küllaltki põhjaliku sotsioloogilise uuringu. Selle järgi on enam eestlasi kodumaale tagasi pöördunud Rootsist, siis USA-st ja Kanadast, ka Austraaliast. Kõigepealt tullakse vaid üheks aastaks! Küllalt paljud on tulnud isamaalisuse pärast. Ise on nad selle kohta öelnud: “**Meid on sellisteks kasvatatud.**” (!) Tähtis motiiv, et lapsed (kolmas põlvkond!) jääksid eestlasteks. Samuti tuldi uudishimust ning usuliikumiste pärast!

Tagasitulejate **suurimad üllatused**:

- 1) Tänaval leavad purjus inimesed.
- 2) Porine, pime ja külm.
- 3) **Tänapäeva Eesti teeb andekalt järgi Lääne viga.** (!)
- 4) Rumal arhitektuur ja kapitalistlik ahnus.
- 5) Ühiskond on siin hoopis mitmekesisem kui välismaal.

... ja suurimad pettumused:

- 1) Peab sellest üle saama, et eestlased ei ole nii nagu inimesed Läänes.
- 2) Nad olid noorpõlves õppinud, et seda inimest võib usaldada, kes räägib eesti keelt. Kahjuks kodumaal see nii ei olnud.

... ning soovitusel:

- 1) Tulge ja proovige, elu on põnev!
- 2) Tuleb lähtuda Eesti elust eelarvamusteta.
- 3) Eesti keel!
- 4) Identiteet!
- 5) Riik peaks eestlust välismaal rohkem toetama.

Kas mõnel teist tuli nüüd ka endal mõte mõni tuttav väliseestlane siia tagasi kutsuda!?

Tiit Merenäkk

Minu suhtumine loodusesse

Hea on elada puhta looduse ja mõneti ka päris metsiku looduse keskel. *Mõneti* tähendab hoiuala, kus on keelatud mahalangenud puude koristamine, kus metsaalune on kaetud mitmeliigilise samblavaibaga, mida läbivad vaid metsloomade rajad. Siin kuuleb veel märsikuiseid kaku huikeid ja õnnelikke rongakraakseid ning neile lisaks mitmehäälset väikeste lindude laulukaja, mida saadab rähni trummeldamine. Vahemärkusena olgu öeldud, et on olnud huvitav jälgida lähedalasuvas mererannas suviti peatuvate autoturistide meelelaadi. Selgelt võib näha, et linnainimene oma autost palju eemale ei jaluta, ta jätab ka mustikamarja telgi kõrvalt korjamata, sest ei tunne seda. Linnulaulu kuulamiseks „linnakatel” kuulmismeel vist puudub, miks muidu pannakse looduse rüpes olles diskosaalide tümpsumuusika maksimumi peale üürgama? Tahtmata neid inimesi solvata, sooviks siiski, et nad rannast kaugemale metsa ei jalutaks. Olge rahu märgistatud rannaalal, mets ei vajagi „massiinimese” jalajälgi.

Luitevallidega kitsast nõmmemetsa ala jätkub minu kodukandis päris mitmele kilomeetrile, kuid kahjuks ei ole see kõik täies ulatuses nii puhas ja puutumatu kui minu kodumaja tagune mets. Selles metsas on tunda ürgse looduse lähedust, puutumatu jõesäng ja suured, vanad männihiioglased loovad selle tunde. Siin on säilinud looduse ehedust ja mitmekesisust selle täies ilus, siin nagu peatub inimese eesõiguslik seisund looduse suhtes. Ja see on ju imetore.

See metsaala sobib müstitsismi austajatele, neile, kes väärtustavad vaimsust, kes elavad loodusega ühte niipalju, kui see kaasaegses keskkonnas on võimalik. Mina arvan, et müstikuid ja müstitsiste ei saa päris üheks arvata. Müstitsistid omavad oma nägemust elust maakeral, neil on paika pandud omad põhimõtted elusihist, looduse kontseptsioonist, seosed tehnoloogiaga jm.

Müstikud tunnetavad aga peenmateeriat, nad asuvad kõrgemal vaimsel tasandil, nad tajuvad vajaliku informatsiooni saabumist iga rakuga oma kehas. Müstikutele ei ole ilmingimata vajalik nende poolt väärtustatud looduskeskkond – müstikud tajuvad vajaliku informatsiooni saabumist ükskõik kus, peaasi on leida võimalus süüvida enesesse, st. kuulata oma hinge. Loomulikult aitab vaimu puhastumisele kaasa ümbritsev puhas loodus, sest stressifaktorid on siis minimaalsed, nad on maandatud. Miks soovitatakse minna loodusesse, kui hakkab nõ. „üle viskama”? Just sellepärast, et loodus võtab pinged maha. Käin metsas ja vestlen puudega, taimedega, teen seda aias tööd tehes ja olen õnnelik, kui saan teha seda, mida tahan. Selline ongi minu suhe loodusega kogu aeg olnud, armastan vabadust ja avarust ega salli looduse risustamist.

Kui naturalismi nimetatakse looduse absoluutväärtust esile toovaks äärmuslikumaks vormiks, siis võiks mõnigi koht Eestimaal naturalismi sihte järgida, miks muidu luua hoiualasid? Tähendab ju hoiuala millegi või kellegi hoidmist kellegi (millegi) eest. Naturalism rõhutab kõikide liikide õigust elule ja looduse täielikku austamist. Jah, Aristoteles nägi juba omal ajal inimeses ülimalt eesmärki, no olgu see „ülil eesmärk” siis tänapäeval vahel mõnes paigas ka targalt ülil – püsigu mõneski paigas looduse väärtus ilma sellise (kasu)ahne

väärtustajata. Miks ei võiks jääda ükski mets lindudele alles, nagu ütleb laulusalm?

Annaks Jumal mõistust metsa valdajale, et ei hakataks korraldama massilisi loodusretki siinsele litemetsa hoiualale. Enne üldplaneeringu avalikku väljapanekut muud kohalikus omavalitsuses enam ei kuulegi, kui et roheala ja vaatamisväärsus! Isegi eravaldused on vägivaldselt arvatud rohealadeks ja turismiobjektideks!?

Miks on vaja massidega puutumatusse loodusesse sisse murda? Miks viia kasukummardajaid vägisi sinna, kuhu nad ei kuulu? Jäägu need bussitüübid rahvast, kes programmi raames mööda laudteed sohu viiakse, sinna parem viimata, jääb raba puhtamaks ja säilib laudtee neile kauemaks, kes omal soovil selle tee ette võtavad. Pole vaja meeleheitlikult otsida uusi turismimarsruute selleks, et meelitada rahavoogusid valda. Jäägu parem mõnigi paik puutumatuks.

Siin on määravaks ametnike väljakujunenud maailmavaade. Paul W. Taylor on rõhutanud, et maailmavaade sisaldab kompleksset ettekujutust inimese suhetest maailmaga ning tema eetilisi ja usulisi tõekspidamisi.

Just maailmavaade on see, mis grupeerib inimesed maakeral. Maailmavaatelise põhimõtetest tuleneb inimese suhtumine kõigisse ja kõigesse. Kes põletab kulu, kes mitte; kes viskab prügi autoaknast välja, kes mitte; ka loomale pai tegemine või jalaga virutamine on väljakujunenud maailmavaade. Minu elumotoks on olnud tõdemus: „Ära tee teisele seda, mida sa ei taha, et sulle tehakse“. Seda olen järginud ka loomadega suheldes.

Ka Suur Loodus ootab sarnast suhtumist.

Miks lagastab inimkond enese ümbruse – kõikjal, kuhu inimene elama asub, tekib ju laga lausa igas mõttes. Utilitarism ja humanism on inimkeskse keskkonnaeetika vormid, nendest esimene on radikaalne vorm, kus kesksel kohal on hetkekasu ja loodusesse suhtutakse kui eesmärkide saavutamise vahendisse. Teises vormis keskendutakse inimeste omavahelistele suhetele ja loodust hoitakse või hävitatakse just inimese pärast – looduse kahjustamine vähendab inimese võimalust nautida turvalist ja kosutavat keskkonda. See tähendab, et kui on kena koht, aga maapind sisaldab väärtuslikku savi, siis kenaks jääb see koht niikauaks, kuni inimesel seda savi vaja pole. Tuleb aga mingi suurfirma esindaja ja paneb omavalitsuses uuringute tulemused ja äriplaani lauale ning ongi kenal kohal kriips peal, inimesed hakkasid savi vajama.

Kuidas reageerib Suur Loodus inimkesksele keskkonnaeetikale, seda oleme kuulnud kaugematest maailmajagudest ja kogenud ise kohapeal. Aina kurjemaks muutub Looduse viha inimkonna vastu, aga ta ei tule meid veel hävitama. Lähiaegadel toimunud suuremad katastroofid on olnud näitlikud, et inimkond mõistaks, mis juhtub, kui arutu tarbimine ja lagastamine edasi jätkub. Aega on antud veel mõni aasta, seda räägivad nägijad-kuuljad ja nende hoiatusi tasuks kuulda võtta. Mida näitas rannaalade üleujutus? Meri hoiatas, et ta tuleb nii kaugele jäädavalt kord tagasi ja vahest veel ehk kaugemalegi. Inimene on randa elamise rajanud, on mere maadele läinud, aeg oleks rahumeelselt lahkuda. Kes sai aru, see on pääsenud. Kui Suur Loodus tõsiselt marru läheb, siis pole inimesel õigust teda kiruda. Pääseb vaid too, kelle teod ja mõtted puhtad on, see tõde on piiblist ammu teada.

Lydia Koitla

Kohtumisest Vigala rahvaga

15. mail 2007 sain alljärgneva e-kirja:

Kirjutame teile Vigala vallast ja soovituseteie poole pöördumiseks saime Häädemeeste kandi rahvalt.

Nimelt pidite olema selline mees, kes on kursis sealse savitootmise ja sellega kaasnevate probleemidega. On selline olukord, et meil on ka päris võimas savimaardla ja nüüd tekkisid mingid mehed, kes tahavad siin uurima ja kaevandama hakata. Kas nad on seotud sealsete omanikega ei tea, aga infot selle tootmise ja probleemide kohta oleks väga vaja. Meil on 23. kuupäeval kokkulepitud tulla sinna tehasega tutvuma ja oleks hea, kui sel päeval annaks kohtuda ka teie ja äkki veel mõne inimesega, kes vaatab seda tehast kohaliku rahva pilgu läbi.

*Lugupidamisega, Enn Roosi,
Vigala Vallavolikogu esimees*

Soovitud kohtumine toimus. Andsin omapoolse selgituse sellele klantspildile, mida nad tehases nägid. Kavandasin ka vastukülaskäiku Vigalasse, et saada pisut enam teada sellest Eestimaal piirkonnast, kuhu Häädemeeste mees harva satub. Aga elu on kiire ja praegu jäi see sõit ära.

Vahepeal sain E. Roosilt teise kirja, milles ta teatab, et volikogu lükkas uuringu taotluse tagasi. Kuidas asi edasi areneb, sellest kuuleme ehk edaspidi.

Muide, surve uute karjäärade avamisele on suur. Põhjus – EESTIL PUUDUB MAAVARADE PIKAAJALINE KASUTAMISE PLAAN. Igaüks kaevab palju jõuab. Plaan (kavand) pidi olema põlevkivi ja pisut ka turba kasutamiseks. Nõnda teatas keskkonnaminister 12. juunil Riigikogu infotunnis, vastates riigikogu liikme Rein Ratase sellealasele küsimusele.

16 aastat taasiseseisvunud Eesti riiki ja me ei tea kauaks jätkub meile veel maavarasid.

Uskumatu lugu!

Sulev Kasvandik

ILUSAT SUVE!

“Roheline Häädemeeste”
trükiarv 1500
Trükikoda: Bookmill
e-mail : rohelineleht@gmail.com
Toimetaja k.t : Tiit Merenäkk
Ilmub kord kuus
Meie ajaleht on loetav internetis
<http://rohelineleht.googlepages.com>